

Σάββατο, 3 Ιουνίου 2006
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΛΑΤΙΝΙΚΑ

Α' ΚΕΙΜΕΝΟ

Tyrannis omnia semper suspecta atque sollicita sunt; nullus locus amicitiae eis est. Nescio enim quis possit diligere eum, quem metuat, aut eum, a quo se metui putet. Coluntur tamen simulatione dumtaxat ad tempus. Quodsi forte, ut fit plerumque, ceciderunt, tum intellegitur, quam fuerint inopes amicorum. Hoc est quod Tarquinius dixisse ferunt exulantem: «Tum intellexi, quos fidos amicos habuissem, quos infidos, cum iam neutris gratiam referre poteram».

Porcia, Bruti uxor, cum viri sui consilium de interficiendo Caesare cognovisset, cultellum tonsorium quasi unguium resecandorum causa poposcit eoque velut forte elapso se vulneravit. Clamore deinde ancillarum in cubiculum vocatus Brutus ad eam obiurgandam venit, quod tonsoris praeripuisset officium.

Α' ΕΡΩΤΗΣΗ

Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας τα παραπάνω αποσπάσματα.

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Στους τυράννους όλα πάντοτε είναι ύποπτα και ταραγμένα· καμιά θέση για φιλία δεν υπάρχει σ' αυτούς. Γιατί δεν ξέρω ποιος μπορεί ν' αγαπά αυτόν, τον οποίο φοβάται, ή αυτόν, που νομίζει πως τον φοβάται. Τυγχάνουν όμως σεβασμού υποκριτικά (γίνονται όμως αντικείμενο υποκριτικού σεβασμού) τουλάχιστον για κάποιο χρονικό διάστημα. Αν όμως ίσως (τυχαία), όπως συμβαίνει συνήθως, χάσουν την εξουσία, τότε γίνεται αντιληπτό πόσο υπήρξαν στερημένοι από φίλους. Αυτό είναι που αναφέρουν ότι είπε ο Ταρκύνιος όταν ήταν εξόριστος: « Τότε κατάλαβα ποιους είχα πιστούς φίλους (και) ποιους άπιστους, όταν πια δεν μπορούσα ν' ανταποδώσω τη χάρη ούτε στους μεν ούτε στους δε.»

Η Πορκία, η σύζυγος του Βρούτου, όταν είχε μάθει το σχέδιο του άνδρα της να δολοφονήσει τον Καίσαρα, ζήτησε ένα ξυράφι (μαχαιράκι) μανικιουρίστα τάχα (δήθεν) για να κόψει τα νύχια της και αυτοτραυματίστηκε μ' αυτό, επειδή της γλίστρησε δήθεν κατά τύχη. Έπειτα, ο Βρούτος, αφού κλήθηκε από την κραυγή των υπηρετριών στην κρεβατοκάμαρα, ήλθε για να τη μαλώσει, επειδή τάχα είχε κλέψει την τέχνη του μανικιουρίστα.

B' ΕΡΩΤΗΣΗ 1

α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ουσιαστικά και επίθετα

tyrannis	: την ίδια πτώση του άλλου αριθμού
omnia	: αιτιατική ενικού αριθμού στο ίδιο γένος
tempus	: αιτιατική πληθυντικού αριθμού
simulatione	: δοτική ενικού αριθμού
inopes	: γενική πληθυντικού αριθμού στο ίδιο γένος
uxor	: αφαιρετική πληθυντικού αριθμού
viri	: κλητική ενικού αριθμού
ancillarum	: αφαιρετική πληθυντικού αριθμού
officium	: γενική πληθυντικού αριθμού

Μονάδες 9

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

tyrannis	: tyranno
omnia	: omne
tempus	: tempora
simulatione	: simulationi
inopes	: inopum
uxor	: uxoribus
viri	: vir
ancillarum	: ancillis
officium	: officiorum

β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω αντωνυμίες:

- quis** : τον ίδιο τύπο στο ουδέτερο γένος
hoc : δοτική ενικού και αιτιατική πληθυντικού στο ίδιο γένος
neutris : γενική ενικού στο ίδιο γένος
sui : τον ίδιο τύπο του β' προσώπου
eam : αιτιατική πληθυντικού στο ίδιο γένος

Μονάδες 6

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- quis** : quid
hoc : huic/haec
neutris : neutrius
sui : tui
eam : eas

Β' ΕΡΩΤΗΣΗ 2

α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

- possit** : γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα
coluntur : β' ενικό πρόσωπο οριστικής παρακειμένου της ενεργητικής φωνής
fit : γ' ενικό πρόσωπο υποτακτικής παρατατικού
ceciderrunt : α' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα της ίδιας φωνής
intellegitur : απαρέμφατο μέλλοντα της ίδιας φωνής
dixisse : τον ίδιο τύπο της παθητικής φωνής (να ληφθεί υπόψη το γένος και ο αριθμός του υποκειμένου)
habuissem : β' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα της ίδιας φωνής
interficiendo : β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα της ενεργητικής φωνής
cognovisset : αφαιρετική σουπίνου
vulneravit : γενική γερονδίου
venit : μετοχή ενεστώτα στην αιτιατική ενικού αριθμού του αρσενικού γένους

Μονάδες 11

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

possit	: possunt
coluntur	: coluisti
fit	: fieret
ceciderunt	: cadamus
intellegitur	: intellectum iri
dixisse	: dictum esse
habuissem	: habebitis
interficiendo	: interfice
cognovisset	: cognitu
vulneravit	: vulnerandi
venit	: venientem

β. **ferunt**: Να γράψετε το β' ενικό και β' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής και προστακτικής ενεστώτα της ίδιας φωνής.

Μονάδες 4

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

fers	fertis
fer	ferte

Β' ΕΡΩΤΗΣΗ 3

α. Να μεταφέρετε στο τεράδιό σας την παρακάτω άσκηση και να συμπληρώσετε τα κενά, ώστε να φαίνεται ο συντακτικός ρόλος της κάθε λέξης.

sollicita : είναι	στο .....
a quo : είναι	στο .....
Tarquinius : είναι	στο .....
referre : είναι	στο .....
uxor : είναι	στο .....
ancillarum : είναι	στο .....
in cubiculum : είναι	στο .....

Μονάδες 7

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- κατηγορούμενο στο “**omnia**”
- εμπρόθετος προσδιορισμός ποιητικού αιτίου στο “**metui**”
- υποκείμενο στο απαρέμφατο “**dixisse**” (και στη μετοχή “**exulantem**”)
- αντικείμενο στο “**poteram**” (τελικό απαρέμφατο)
- παράθεση στο “**Porcia**”
- γενική υποκειμενική στο “**clamore**”
- εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει κίνηση προς τόπο στο “**vocatus**”

β. **Porcia cultellum tonsorium unguium resecandorum causa poposcit:**

Να δηλώσετε τον προσδιορισμό του σκοπού με τελική πρόταση (μονάδες 3), σουπίνο (μονάδες 2) και ad+αιτιατική γερονδιακού (μονάδες 3).

Μονάδες 8

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- Porcia cultellum tonsorium ut ungues resecaret poposcit (τελική πρόταση)
- Porcia cultellum tonsorium ungues resectum poposcit (σουπίνο)
- Porcia cultellum tonsorium ad ungues resecandos (ad+αιτιατική γερονδιακού)

Β' ΕΡΩΤΗΣΗ 4

α.

- **quam fuerint inopes amicorum**
- **quod tonsoris praeripuisset officium:**

Να αναγνωρίσετε το είδος των παραπάνω προτάσεων (μονάδες 2) και να αιτιολογήσετε την έγκλιση και το χρόνο του ρήματος της καθεμιάς (μονάδες 4).

Μονάδες 6

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- **quam fuerint inopes amicorum**

Δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση, ως υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα “**intellegitur**”. Εισάγεται με το ερωτηματικό επίρρημα **quam** (άρα είναι μερικής άγνοιας), εκφέρεται με υποτακτική (όπως όλες οι πλάγιες ερωτήσεις, αφού θεωρείται ότι η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης) παρακειμένου, γιατί το ρήμα εξάρτησης (**intellegitur**) είναι αρκτικού χρόνου και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρόν.

• **quod tonsoris praeripuisset officium:**

Δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο «quod», εκφέρεται με υποτακτική (γιατί δηλώνει υποκειμενική αιτιολογία) υπερσυντελικού, γιατί εξαρτάται από το γερονδιακό (obiurgandum) που έχει θέση ιστορικού χρόνου, αφού εξαρτάται από το “venit” και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

β. Quodsi forte ceciderunt, tum intellegitur:

Να αναγνωρίσετε το είδος του υποθετικού λόγου και να τον διατυπώσετε έτσι, ώστε να εκφράζει υπόθεση αντίθετη του πραγματικού για το παρόν.

Μονάδες 6

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Είδος: ανοικτή υπόθεση

Quodsi caderent ... intellegeretur (υπόθεση αντίθετη του πραγματικού στο παρόν)

γ. Nullus locus amicitiae eis est:

Να ξαναγράψετε την πρόταση, αφού την εξαρτήσετε από τη φράση **Cicero dicit**.

Μονάδες 3

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Cicero dicit nullum locum amicitiae eis esse.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Τα θέματα καλύπτουν μεγάλο φάσμα γραμματικής και συντακτικού χωρίς να παρουσιάζουν κάποια ιδιαίτερη δυσκολία για έναν καλά προετοιμασμένο υποψήφιο.